

Posudek oponenta k rigorózní práci

Jméno a příjmení uchazečky: **Mgr. Markéta GALETKOVÁ, DiS.**

Téma práce: **INVALIDITA A INVALIDNÍ DŮCHOD**

Rozsah práce: **425 721 znaků (včetně mezer), tj. 237 normostran**

Datum odevzdání práce v elektronické podobě: **10. 5. 2024**

---

1. Aktuálnost tématu

Uchazečka zvolila aktuální, praktické a zajímavé téma.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zpracování tématu vyžadovalo velmi dobrou orientaci v obsahu příslušných právních norem z oblasti práva sociálního zabezpečení a správního práva. Ke zpracování byly využity běžné metody pro tento druh prací, především metoda deskripční, analytická a komparační.

3. Formální a systematické členění práce

Elaborát je členěn do jedenácti kapitol včetně úvodu a závěru. V první kapitole se autorka věnuje genezi relevantní právní úpravy na území ČR, v následujících dvou kapitolách rozebírá příslušné mezinárodní a unijní prameny. Poté již přechází k těžišti práce, tedy k výkladu o vnitrostátní právní úpravě. Zvláštní kapitoly věnuje definici vybraných pojmů a také procesním aspektům. Textově nejvydatnější jsou kapitoly sedmá a osmá věnované problematice soudního přezkumu a rozboru vybrané judikatury krajských soudů. Ocenit je třeba zařazení kapitoly osmé, v níž autorka rozebírá specifika německé právní úpravy a porovnává ji s českou. V závěru provádí autorka jen stručnou rekapitulaci nabytých znalostí, pokouší se o kritické zhodnocení obsahu právní úpravy i praxe orgánů sociálního zabezpečení a soudů. Autorka nevznáší žádné náměty *de lege ferenda*.

Kapitoly jsou logicky seřazené a více méně vyvážené, byť vzhledem k tématu práce by si např. kapitola 4. zasloužila více prostoru, zatímco kapitoly 1., 7. a 8. by mohly být stručnější. Není např. zřejmé, z jakého důvodu autorka do rigorózní práce na zvolené téma zařazuje kapitolu 7.1 pojednávající o genezi správního soudnictví, rovněž lze vést polemiku nad účelností detailního popisu jednotlivých procesních kroků v dalších podkapitolách. Pro demonstraci případů, v nichž se žalobce na základě posudku PK MPSV domohl přiznání invalidního důchodu nebo zvýšení této dávky v důsledku uznání vyššího stupně invalidity, by zřejmě stačilo uvést jeden až dva příklady. Naproti tomu např. podmínky nároku na invalidní důchod v kapitole 4.3.1 jsou formulovány vágně. Problematice výpočtu důchodu je v práci o rozsahu 237 normostran věnováno cca 5 normostran textu, není např. vůbec zmíněn institut doložené doby, který je pro stanovení výše dávky důležitý. Způsob, jakým autorka popisuje výpočet invalidního důchodu (str. 81 až 83), svědčí o tom, že tento mechanismus příliš nechápe a ani se o to

nepokouší. Jeví se zvláštní, že autorka jako zdroj pro tak zásadní materii, jako je stanovení výše důchodu, používá (dle poznámek pod čarou) webové stránky ČSSZ a ne např. učebnici práva sociálního zabezpečení nebo komentářovou literaturu.

4. Vyjádření k práci

Rigorózní práce má prokázat autorovu schopnost k samostatné tvůrčí činnosti a hlubší znalosti ze zpracovávané tematiky. Uchazečka v tomto případě prokázala schopnost zorientovat se ve zvolené problematice, absorbovat potřebné penzum relevantních odborných znalostí a s jejich využitím samostatně vymezit a tvůrčím způsobem řešit konkrétní teoretický a praktický problém v oboru. Výsledkem je nadstandardně rozsáhlý a přiměřeně srozumitelný materiál na přijatelné odborné úrovni, byť s výhradami uvedenými výše oddílu 3 a níže v oddílu 6 tohoto posudku.

5. Kritéria hodnocení práce

- a. **splnění cíle práce** – cíl práce, jímž bylo „*analyzovat nejen invaliditu, ale i invalidní důchod jakožto pojem, ale zároveň i recentní právní úpravu, a dále zaobírat se zevrubněji podmínkami pro samotné přiznání invalidního důchodu, ať již v rámci geneze právní úpravy na území nynějšího státu či ve vztahu k recentní právní úpravě*“, se uchazečce podařilo uspokojivě naplnit;
- b. **samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství** – k práci byl vyhotoven protokol o vyhodnocení podobnosti závěrečné práce s jinými dokumenty o 12134 stranách. Práce vykazuje podobnost se 235 dokumenty, a to ve všech případech menší než 2 %. Celková podobnost činí přijatelných 27 % (zbývá tedy cca 173 normostran vlastního textu). Podobnost byla identifikována většinou jen u krátkých slovních řetězců nebo citací z právní úpravy či judikatury. Oponentovi není známa žádná podobná práce;
- c. **logická stavba práce** – elaborát má přehlednou, vnitřně vyváženou strukturu s logickou provázaností jednotlivých kapitol a obsahuje všechny předepsané součásti;
- d. **práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací** – uchazečka vycházela z adekvátního okruhu české odborné literatury a v přiměřeném rozsahu z internetových zdrojů, sporadicky využívá též zahraniční zdroje;
- e. **hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)** – hloubka provedené analýzy je přiměřená zvolenému tématu i požadavkům kladeným na tento druh prací, předmětná problematika je prezentována více méně srozumitelně, uchazečka většinou používá odbornou terminologii; poznámkový aparát čítající více než 700 položek lze označit za značně rozsáhlý, rušivě však nepůsobí;
- f. **úprava práce (text, grafy, tabulky)** – z hlediska formální úpravy má práce dobrou úroveň;
- g. **jazyková a stylistická úroveň** – po stylistické i terminologické stránce nelze práci hodnotit jako příliš zdařilou, k tomu podrobněji níže v oddílu 6.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

K práci vznáším následující výhrady a připomínky:

Je třeba vyjádřit politování nad tím, že autorka nevyužila možnosti konzultací s pověřeným akademickým pracovníkem, což je na výsledku znát.

Zásadním nedostatkem je neprovedená jazyková korektura, velmi častý výskyt pravopisných chyb, zejména absentující či přebývající interpunkce nebo celých slov.

Rovněž po stránce formulační působí práce problematicky. V odborných právních textech je namísto používat precizní terminologii, moderní jazyk, plynulé vyjadřování a rafinovanou stylistiku. V tomto směru vykazuje práce značné rezervy. Negativem je poměrně častý výskyt neobratných formulací. Na mnoha místech se autorka snaží o používání vzletných či archaických výrazů a frází, které se však svojí povahou hodí do jiného literárního žánru, než je rigorózní práce v oboru právo a právní věda. Tato její snaha o pozvednutí textu na vyšší úroveň vede paradoxně k rozvláčnému vyjadřování, opakování stejných myšlenek v různých formulačních obměnách, popř. k používání významově neodpovídajících výrazů. Texty tak místy působí dojmem, že se autorka snaží „převyprávět“ vysoce odbornou problematiku do laické řeči, což však není účelem tohoto typu kvalifikační práce.

Namátkově lze uvést následující příklady neobratného či chybného vyjadřování:

„V daném modelu lze tedy klasifikovat systémy poskytující dávky, a to spočívající z hlediska časového aspektu...“ (str. 10)

„Typickým příkladem byl dělník a v ní opětovně k témuž druhu, zdali se jednalo o dělníka již kvalifikovaného případně bez jakýchkoliv zkušeností atd.“ (str. 16/17)

„Výše důchodu byla tedy odvislá na řádném uhrazeném pojistném“ (str. 18)

„...přičemž se mělo jednat o reformní záležitost, jež měla opětovně za úkol bohubíhý cíl, a to především uzákonit „příznivější a důstojnější“ formu důchodu a s tím i pochopitelně spojenou výši dávky pro seniorní občany...“ (str. 35)

„Za dynamický rozvoj v oblasti sociálního zabezpečení se rovněž zapříčinila i Mezinárodní organizace práce“ (str. 39)

„K tomu je zapotřebí podotknout, že jejich vymezení, je jak z hlediska věcného rozsahu, jednak pozitivní, druhak negativní.“ (str. 49)

„Zejména v průběhu 80. a 90. let 20. století se vehementně intervenoval Soudní dvůr Evropské unie do této problematiky, čímž neustále judikoval povinnost členských států...“ (str. 52)

„Koordinace sociálního zabezpečení sice představuje instrument, který má vést k unifikaci v oblasti sociálního zabezpečení...“ (str. 58)

„V rámci obecné podmínky platí, že invalidní důchod může být přiznán pojištěnci, jenž nedosáhl věku 65 let či věku důchodového. Věkem důchodovým se míní věk starobního důchodu u pojištěnce, který je vyšší nežli 65 let.“ (str. 67)

„Rovněž neopominutelným významem, jež sehrává roli u žadatele o invalidní důchod spočívá v určení správné datace vzniku invalidity, s čímž souvisí i pochopitelně vyplácení dávky, potažmo i zpětně.“ (str. 77)

„Pakliže je pojištěnec stár 38 let a více...“ (str. 80)

„Zvláštní okruh zabezpečených osob, u nichž se invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně přiznává rovněž osobám, které nebyly účastny pojištění...“ (str. 80)

„Avšak i při změně stupně invalidity, a to ve formě snížení bude nová procentní výměra invalidního důchodu vždy nejméně nižší, a to o částku 700 Kč měsíčně...“ (str. 82)

„K této složce se připočte výše procentní výměry, jež se skládá z výpočtového základu pojištěnce tedy jeho celkového výdělku, a to za každý celý rok doby pojištění.“ (str. 81)

„Podaná žádost zapříčiní proces posuzování invalidity.“ (str. 88)

„...v rámci druhostupňového řízení, resp. námitkového řízení se zkoumají zevrubněji veškerá pochybení, jichž se mohl orgán sociálního zabezpečení dopustit, ať již tkvící ve prospěch či v neprospěch účastníka...“ (str. 90/91)

„Interpretace pojmu žalobní bod není nikde definována.“ (str. 102)

„Jak již plyne, břemeno tvrzení a břemeno důkazní tak z dikce stíhá žalobce.“ (str. 109)

„... správní řád soudní...“ (str. 116)

„V neposlední řadě je nutné uvést, že jak kasační stížnost tak návrh na přiznání odkladného účinku je pochopitelně věcně osvobozena.“ (str. 118)

„...ovšem fakticky nebyla nikterak změněna tedy novelizována právní úprava a osobní substrát tedy personální složení zůstává nadále zachován.“ (str. 123)

„Bohužel v této souvislosti pokulhává erudice.“ (str. 157)

Rušivě působí v odborném textu také hovorové výrazy – např. „vyčíst“, „vehementně“, „pročež“, „toliko pouze“ (užíváno dohromady), „datace“, „ba dokonce“, „diferenciovaně“, „bez skrupulí“, „rozklíčování“ – nebo nepřiměřeně časté opakování nadbytečných slov/frází typu „pochopitelně“ (v textu se vyskytuje 104x), „pakliže“ (58x), „kupříkladu“ (54x), „v neposlední řadě“ (45x).

Na několika místech dochází k parafrázování zákonných textů, a to patrně ve snaze dosáhnout co nejnižší míry shody v rámci vyhodnocení podobnosti. Tato praxe je však v odborných textech nevhodná, naopak je třeba se vyjadřovat terminologicky správně.

V elaborátu nicméně nebyly shledány zásadnější věcné chyby. Po analytické stránce je v pořádku, práce je mimořádně rozsáhlá, hloubku analýzy lze považovat za dostatečnou. Autorce zajisté nelze upřít snahu o vyčerpání problematiky, dohledání co nejširšího množství informací. Lze také ocenit její kreativní přístup, nicméně výsledek by z pohledu oponenta mohl být více adekvátní vynaloženému úsilí.

Práci **lze doporučit k obhajobě**, neboť dle názoru oponenta ještě splňuje předpoklady kladené na tento druh kvalifikační práce Právnickou fakultou Univerzity Karlovy, byť s ohledem na výše uvedené nedostatky jde o případ vskutku hraniční.

Autorce lze důrazně doporučit, aby se zmíněných nedostatků ve své další tvůrčí činnosti vyvarovala. V případě úvah o publikaci této práce by bylo namísto provést komplexní gramatickou i stylistickou korekturu a více rozpracovat kapitolu 4.

Uchazečka by při obhajobě mohla blíže vysvětlit zásadu sčítání dob pojištění a její dopady z hlediska nároku na invalidní důchod a jeho výše. Dále by mohla připomenout, jakým způsobem se invalidních důchodů dotýká legislativní materiál prezentovaný veřejnosti jako „důchodová reforma“ (sněmovní tisk 696) a zda autorka tyto změny považuje v kontextu své rigorózní práce za pozitivní či negativní.

V Praze dne 6. června 2024

JUDr. Roman Lang, Ph.D.
oponent